

Laat me hier, in verband met B.'s toelichting van zijn vraag, nog alleen aan toevoegen, dat men menschen, die de C. S. naloopen, daarom nog niet aanstonds verdrukken mag van heel dit kluwen van ketterijen voor hun rekening te nemen.

Argelooze lieden komen somtijds onder de bekoring van de stoute uitspreken der Scientistische propagandisten, en van de verhalen van gezinnen, die C. S. heet bewerkt te hebben, zonder eenig vermoeden te hebben van de goddelooze leer, waarop deze z.g. misdaad berust.

Het komt er op aan, hen over het stelsel der „C. S.“ in te lichten. Daarmee is dan de bekoring doorgaans wel gebroken.

„Of het mogelijk is, in den kring der Scientisten geestelijk genot te smaken“, vraagt B. nog.

Daarop is nu antwoord: och, op 't punt van „genieten“ is ten naaste bij alles mogelijk.

Maar „geestelijk genieten“, in den zin der Schrift, onder de leer der „C. S.“ zal wel onmogelijk blijven, zoolang God Zijn eigen Woord niet opzij zet.

V.

F.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Medezeggenschap in Gemeentebesturen.

Door het dagelijks bestuur van een onzer gemeenten is indertijd een commissie benoemd, die tot taak had een onderzoek in te stellen naar de wenschelijkheid en mogelijkheid, om aan personeel, werkzaam in gemeentebesturen, eenig aandeel in de leiding der bedrijven te geven.

Indien de wenschelijkheid en mogelijkheid erkend werd, zou tevens aangegeven moeten worden, hoe een en ander te regelen viel.

Thans is het rapport der commissie verschenen en het loont de moeite om in 't kort de belangrijkste conclusies mee te deelen.

Allereerst iets over den rechtsgrond van deze medezeggenschap. De commissie schijnt deze als bestaande aan te nemen en verder deze kwestie zoo evident te achten, dat het niet noodig is hiernaan een woord te verspillen.

Toch worden enkele dingen gezegd, die ten dezen van beteekenis kunnen zijn.

Daarom nemen wij hier een klein stukje over van het résumé, zooals dat in het „Maandschrift“ van het Centraal Bureau voor de Statistiek te vinden is.

„Wanneer gesproken wordt van het personeel der gemeentebesturen, zal men daaronder ten aanzien van boven aangeduid vraagstuk niet mede moeten verstaan de hoofdambtenaren der gemeentebesturen, die geacht kunnen worden op te treden als adviseurs van B. en W.

Bij de bespreking verder van het aandeel, dat het personeel heeft in de leiding van een gemeentebestuur, dient onderscheid gemaakt te worden tusschen de algemeene leiding en de leiding der onderdeelen. In de algemeene leiding van het bedrijf heeft het personeel reeds thans aandeel, voorzover het medewerkt aan de verkiezing van den Gemeenteraad. Voorts heeft het invloed, voor wat betreft de salarissen, loonen en overige arbeidsvoorwaarden, door het deelnemen aan het georganiseerd overleg in de algemeene commissies van overleg voor ambtenaren en werklieden. Van deze commissies kan niet gezegd worden, dat zij aandeel hebben in de leiding der bedrijven; zij bekijken n.l. de arbeidsvoorwaarden in het algemeen niet uit een oogpunt van bedrijfsbelang. Theoretisch bepaalt de taak dezer commissies zich niet tot de arbeidsvoorwaarden; praktisch blijven echter haar bemoeiingen hiertoe beperkt.

Voor de werklieden kunnen voorts in de takken van dienst, door B. en W. aan te wijzen, ter voorlichting van B. en W. en van de hooften van diensttakken met betrekking tot vraagstukken, welke de bijzondere arbeids- en dienstvoorwaarden van het personeel van die diensttakken betreffen, dienstcommissies worden ingesteld. In de vergaderingen dezer dienstcommissies worden tal van technische kwesties, de leiding van de onderdeelen van het bedrijf en soms ook de algemeene bedrijfsleiding betreffend, besproken. In tegenstelling met de algemeene commissies van overleg wordt dus door deze commissies, wier werkwijze krachtens haar reglement juist beperkt is tot de arbeids- en dienstvoorwaarden, in de technische leiding van het bedrijf een aandeel genomen.

Hoewel door de instelling van het georganiseerd overleg betreffende de arbeidsvoorwaarden rekening gehouden wordt met het bijzonder belang van het personeel bij de gemeentebesturen, n.l. dat het daarvan voor zijn bestaan afhankelijk is, meent de commissie, dat van het personeel tevens belangstelling voor het bedrijfsbelang mag worden geëischt. Het toekennen van bevoegdheden aan het personeel, welke het in staat stellen de leiding te beïnvloeden, dient gepaard te gaan met het wekken van belangstelling en verantwoordelijkheidsgevoel voor den gang van het bedrijf. Dit zal kunnen geschieden door het personeel de gelegenheid te geven om door middel zijner tegenwoordigheid eenigen invloed op de algemeene leiding van het bedrijf uit te oefenen. Ook dient het personeel te worden gekend in de vragen, welke de leiding medebrengt van het onderdeel van het bedrijf, waarin het werkzaam is, en waarmede het geregeld bij zijn werk in aanraking komt.

Het staat er dus aldus mee: het belang der gemeentewerklieden wordt behartigd in het georganiseerd overleg, doch afgescheiden van hun persoonlijk belang mag van het personeel belangstel-

ling in de gemeentebesturen geëischt worden en omdat dit geëischt mag worden, krijgen ze alvast medezeggenschap.

Op welken grond belangstelling geëischt mag worden staat er niet, maar ook zonder motiveering klinkt deze eisch vrij redelijk. Maar waarom dan medezeggenschap?

Het is toch niet doenlijk om medezeggenschap toe te kennen overal waar belangstelling verwacht mag worden.

Niet alleen daar waar belangstelling verwacht mag worden maar zelfs daar waar belangstelling te constateeren valt moet de rechtsgrond voor medezeggenschap worden blootgelegd. Dit is lang geen overbodige weelde.

Ware het niet zoo en zou steeds waar belangstelling mag worden geëischt, medezeggenschap gegeven moeten worden, er zouden zich schoone perspectieven openen. Wij hebben in ons land b.v. een stille groep burgers, waarvan men zelden hoort spreken.

Deze groep heeft geen georganiseerd overleg, geen medezeggenschap, zelfs geen vrijgestelden of eenige hoop, deze ooit te krijgen en toch veel belangstelling voor de gemeentebesturen. Deze belangstelling is groot, zoo groot, dat men in ademlooze spanning toekijkt op elke actie der gemeentebesturen, wettende, dat men alles zal moeten betalen.

Zou er geen reden zijn om ook deze groep, de groep der belastingbetalers, medezeggenschap te geven?

Zeker zeker, zij hebben kiesrecht (en welk een?) maar dat hebben immers de werklieden der bedrijven ook?

Bovendien is de functie van kiezer niet in dezelfde mate als die van belastingbetaler toegekend. Mag men geen bijzondere belangstelling eischen van die zeer kleine groep, die meer dan 70 pCt. der belastingen betaalt? M.i. zou een commissie als bovengenoemd, met vrucht over dit plan kunnen denken.

Arnhem.

E. VISSER.

LITERATUUR EN KUNST.

De beteekenis van Pennings werk.

I. De Penning-figuur.

De eerste serie artikelen over het leven en den arbeid van Penning was met de bijdrage in het laatstverschenen nummer van ons blad ten einde. Aanvankelijk meende ik met het vervolgen van deze stof even te wachten. De belangstelling echter, die in den kring der lezers voor dit onderwerp blijkt te bestaan, brengt mij van dit voornemen terug en doet mij besluiten, de tweede serie aanstonds aan de eerste toe te voegen. Tegelijkertijd kan ik dan de verschillende vragen, die mij werden gedaan, in artikelverband beantwoorden.

In deze tweede serie wil ik dan handelen over de beteekenis van Pennings boeken uit het oogpunt van christelijke lectuur. Daarbij lijkt het mij gewenscht, in verband met de vragen die mij werden gedaan, in bibliografischen zin deze stof te behandelen, natuurlijk met de beperking, die in ons blad noodig is. Zoo toch krijgen we het overzicht, dat we hebben moeten om de beteekenis van het geheel te zien; we komen dan als vanzelf tot zekere rubricering en daarmee tot een trekken van de groote lijnen.

Deze wijze van behandelen brengt mee, dat we afzonderlijk moeten spreken over Pennings persoonlijkheid en karakter. De kennis daarvan immers doet ons te beter zijn boeken en de keuze van zijn onderwerpen verstaan, zal ook allerlei eigenschappen van zijn werk, als we die bij de bibliografische bespreking vinden, duidelijker in het licht stellen.

Het materiaal voor zoodanige karakterbeschrijving geven ons alweer de feuilletons, die ook voor de biografische mededeelingen ons de gegevens verschaffen. We vinden daar althans dat materiaal, dat we voor ons doel behoeven, en, met ons te beperken tot wat deze autobiografie dienaangaande bevat, blijven we in de lijn van deze geheele artikelenserie; een persoons- en karakteranalyse, die eenigszins volledig mag worden genoemd is bovendien niet in een enkel artikel te geven en kan ook alleen worden ontworpen door hem, die van zeer nabij den overledene heeft gekend.

De Penning-figuur, die uit de bovengenoemde schetsen voor onze aandacht oprijst, is die van den intelligenten, ijverigen, belangstellenden man, die goed bij zijn zaken is en gaarne met menschen verkeert. Als hij van zijn reizen vertelt uit zijn Gorkumsche jaren, zien we hem zóó; overal, waar hij wezen moet een goede bekende, die precies weet, hoe hij de dingen moet aanpakken om het gewenschte effect te bereiken, die alles wat hij hoort en ziet gebruiken kan. Vooral is hij op zijn plaats in een bootkajuit, in een treincoupé, waar menschen zijn, die tijd hebben om te praten. Want daar kan hij luisteren, opmerken, combineeren en — zelf vertellen, wat hij over het punt in kwestie weet in te brengen. Penning zou nooit zoo de aandacht van zijn lezers hebben gehad als steeds het geval geweest is, indien hij niet altijd en met zooveel plezier onder de menschen had „gezeten“

en in allerlei verband menschen had leeren kennen.

Voorts zien we uit zijn levensschetsen Penning als een voortvarend man, een, die steeds van de dingen het zijne moet hebben en altijd wel een weg weet te vinden om te komen, waar hij wil zijn. Daarbij beschikt hij over een aangeboren zin voor humor, die hem in allerlei situaties het komische doet opmerken en hem onder alle omstandigheden frisch en vijf houdt. Zelfs als hij „in de narigheid zit“ en een portefeuille met geld van zijn patroon heeft verloren, begeeft hem die niet genoeg te waardeeren eigenschap niet. Daardoor heeft hij een zekere gemakkelijheid, die overigens gesloten deuren open doet gaan en hem, als er wat te zien valt, steeds op de eerste rij doet staan. En, eenmaal daar, is hij ook een dankbare toeschouwer. Als hij in zijn boeken de lezers van alles doet meemaken en overal den weg weet, komt dat, wijl hij zelf steeds zijn oogen den kost geeft en in alle dingen rondsnuffelt tot hij zich een begrip ervan vormen kan.

Dan merken we op een rijk ontwikkelde fantasie. Men behoeft hem maar enkele feitelijke mededeelingen te doen en hij schept er een heel verhaal omheen; hij heeft aan een paar simpele gegevens genoeg, om tot een groote combinatie te komen en uit wat hij gezien, gehoord en gelezen heeft fantaseert hij een geheel, waarvan de deelen niet te onderscheiden zijn. Daarbij komt hem zijn levendig voorstellingsvermogen uitnemend te pas (een eigenschap, die voortvloeit uit zijn vertellersaard). En, omdat hij in zijn fantasieën de grenzen der mogelijkheid zelden of nooit overschrijft, blijft hij steeds binnen de palen der bereikbare werkelijkheid, waar ook zijn lezers hem volgen kunnen.

Heel de Penning-figuur vinden we geteekend in de bekende Blikoortje. Deze „smakische“ Afrikaner heeft al de eigenschappen van den Auteur die hem schiep en het is zeker zoo iets als een wisselwerking, dat men Penning zoo graag las, omdat men Blikoortje kende en dat Blikoortje zoozeer de harten der lezers stal, omdat hij een figuur van Penning was. En overziet men Pennings geheele productie, dan komt het equivalente type vaak naar voren.

Direct hiernaast in verband staat Pennings bewondering voor al wat fermetiteit is, voor echte, spontane vaderlandsliefde, door verstand geleide dapperheid en werkelijken moed. Zoo sterk is deze bewondering, dat hij in schier ieder van zijn boeken een figuur invoert, die hem gelegenheid geeft haar te uiten. De helden, door Penning ontworpen, vormen een gansche beeldengalerij. En dan ligt in vele gevallen de verklaring van hun kracht in wat voor hem zelf de bron is van zijn levensenergie: het Godsvertrouwen, de rustige zekerheid, dat alle dingen worden geleid en bestierd en niets bij geval geschiedt of ontijdig gebeurt. We komen hierop nader terug, maar kunnen nu, waar het gaat om een algemeene karakteristiek, reeds constateeren, dat geheel het zieleleven van den Auteur in zijn boeken zichtbaar is en dat wat er leeft in zijn vroom gemoed aan gelooven en weten, aan vertrouwen en berusten, in de gedragingen en gedachten zijner figuren terug te vinden is.

En eindelijk hoort bij den Penning-persoon een groote liefde tot de natuur. In haar grootscheit en schoonheid, haar majesteit evenzeer als haar liefelijkheid spreekt ze hem van den Schepper, die alle dingen, ook de openbaringen der natuur, tot aanzijn riep. Steeds gevoelt hij den invloed, dien de natuur oefent op zijn ziel en daarom vinden we ook in ieder boek, wat ook de stof van behandeling zijn moge, een of meer „stemmingsfragmenten“, zoozeer zelfs, dat we haast van een cliché-beeld kunnen spreken, gelijk ik nader hoop aan te toonen.

Bij de behandeling der boeken zullen we gelegenheid genoeg hebben, deze karakteristiek van de Penning-figuur aan de openbaringen te toetsen, zullen we ook kunnen en moeten wijzen op de eigenaardigheden, de gebreken zoo men wil, die daartuit voortvloeien. Thans willen we met eenige citaten uit de bovengenoemde schetsen deze typeering bevestigen. Een enkele groep uit een groote veelheid van bewijspiaatsen is voldoende.

Zoo zegt hij ergens: „Altijd heb ik de natuur liefgehad. Ik bespiedde de bijen gaarne en de bloemen, den boom, de klokken met haar kiekens en de sierlijke haars in de beek — alles sprak tot mij en mijn ziel bewonderde en aanbad den Schepper van deze wonderbaar schoone natuur“.

Elders schrijft hij „... steeds hielp mij mijn optimisme en naast een aangeboren schroomvalligheid bezat ik, waar een ideaal mij wenkte, een sterken moed en een onbegrensden ondernemingsgeest“. Of: „God had een diep rechtsgevoel in mijn hart geplant. Het is mij nooit zwaar gevallen om onrecht te erkennen als het onrecht aan mijn zijde was, maar had ik het recht aan mijn zijde, dan stond ik onwrikbaar pal“. Een ander citaat: „Ik had mijn vaderland lief met een waarachtige en onbaatzuchtige liefde. De vaderlandsche geschiedenis met haar schitterende hoogten en duizelingwekkende diepten heeft steeds mijn hart bekoord“... „heldenmoed en dapperheid maakten steeds een diepen en onuitwisbaren indruk op mijn bewustzijn“. Van anderen aard weer: „Er kwam een niet geringe teleurstelling op in mijn ziel, maar wat God doet is toch wel gedaan?“... „Ik moest verstaan,

dat i
reizer
pinne
ze loz
mijne
onzen
vreug
juiche
Chris
wijder
die d
Zul
die w
nen
vorm
vat
bewij
de P
te do

Een
repres
looft,
ok v
voedin
mense

De
Maa
De re
dweep
Maa
Franki
orde v
als h
zullen
en wa
dnizen
Het

negen
is. Da
gewijd
neming
steena
rijk er
boeren
gebrek
van hi
Verh
dit kun
drufdig
roeping
niet w
roeping
hy nie

Als
lozzi,
dienen
vijftig
den“.

voortar
Hij l
na te d
en Bas
chologi
daarin
econoo
terug,
vrijheid

Leve
en vad
vader
het gel
en dan
van he
godsdie
groeien
zal me
de lief
bloeien
tegenov
semen

Wis
doen a
ontwik

Dat
verkla
Comeni
objectie
18de za
paalde
kind en
social
merken
dezen l
een om
der gro
Geen w
beroeps
kelijke
intuïtie

ren kennen.
en Penning
eds van de
jd wel een
aar hij wil
gehooren zin
die het kolle
omstun-
als hij „in
et geld van
m die niet
t. Daardoor
ie overigens
iem, als er
doet staan.
nkbare toes
rs van alles
weet, komt
i kost geeft
ij zich een

de fantasie.
te mededeel-
eel verhaal
de gegevens
te komen
elezen heeft
deelen niet
d hem zijn
end te pas
n vertellers-
de grenzen
chrijdt, blijft
bare werken
geen kunnen.
geteekend in
e" Afrikaner
Auteur die
een wissel-
las, omdat
rtje zoozeer
een figuur
penning's ge-
valente type

penning's be-
voor echte,
land geleide
stork is deze
zijn boeken
id geeft haar
ontworpen.
En dan ligt
an kracht in
zijn levens-
ge zekerheid,
lerd en niets
u. We komen
u, waar het
t, reeds con-
den Auteur
wat er leeft
n weten, aan
gingen en ge-
n is.

persoon een
grootscheit
er als haar
Schepper, die
r natuur, tot
invloed, dien
en vinden we
behandeling
menten", zoo-
hé-beeld kun-
n te toonen.

len we gele-
ctiek van de
n te toetsen.
wijzen op de
men wil, die
e met eenige
sen deze ty-
uit een groote
ende.

ik de natuur
en de bloem-
ns en de sier-
ik tot mij en
Schepper van

ielp mij mijn
schroomvallig-
wenkte, een
ondernemings-
gevoel in mijn
gevalen om
aan mijn zijde
jde, dan stond
ant: „Ik had
igo en onbet-
schiedenis met
elingwekkende
d... „heldon-
is een diepen
bewustzijn".
een niet ge-
naar wat God
toest verstaan.

dat ik een vreemdeling was in een vreemd land, reizende naar het eeuwige Kanaän. Ik had de pinnen te vast geslagen in de aarde: God was bezig ze los te maken: hij legde den bijl aan den wortel mijner aardsgezindheid". En elders: „kunnen wij onzen Vader, die in de Hemelen is, dan niet de vreugde schenken, ons leven te doorglanzen met juichenden zonneshijn? Geldt dan ook voor den Christen, die dankbaar zijn leven den Heere wil wijden, het spreekwoord: „Het zijn sterke beenen, die de weelde kunnen dragen?"

Zulke en vele soortgelijke citaten zijn de gegevens, die we tot den opbouw van het karakterbeeld kunnen gebruiken. Zóó, uit hun verband genomen, vormen ze zeker niet een eenheid, maar, samengevat en in hun strekking gezien, zijn ze toch de bewijzen, die ik bijbrengen wilde, en genoeg, om de Penning-figuur voor het besef van den lezer te doen leven.

C. T.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

De Beteekenis van Pestalozzi.

II.

Een dergelijk man was in zijn tijd een waardig representant, en tevens een gewild profeet. Hij geloofde, dat in ieder mensch de kiem ligt, hoe diep ook verscholen, die onder goede leiding, door opvoeding en onderwijs, van hem een rechtschapen mensch zal maken.

De natuur van den mensch is goed.

Maar ze is vertrappt, verwaarloosd op zijn minst. De revolutie deed haar eindelijk recht. Daarom dweept hij met haar.

Maar wat heeft Pestalozzi, dat hij eereburger van Frankrijk, grande van Spanje, drager der Wladimir-orde wordt, en Fichte in hem ziet, den man, die als hervormer het werk van Luther zal voortzetten? Hoe kon hij door zijn bezielende prediking en warme voorspelling van volksvernieuwing de duizenden winnen?

Het is tweërlei. Allereerst de groote, diepe genegenheid van zijn hart, voor ieder die ellendig is. Daardoor heeft hij aan het vaderland het leven gewijd, en ging het eerst op in economische proefnemingen. Boer en landbouwkundige werd hij op het steenachtig Birrfeld, niet om zich en de zijnen rijk en gelukkig te maken, maar om die arme boeren, voor Pestalozzi's gevoel verkommerend door gebrek en door onwetendheid, uit de gezonkenheid van hun toestand op te heffen.

Verlichting, meer en beter onderwijs alleen, zal dit kunnen bewerken. Dat noodige aan de nooddriften te verschaffen, voelt hij als zijn levensroeping. Al wat er tegen samenspande, en het was niet weinig, was niet in staat het geloof aan die roeping uit zijn hart te rukken. Er zonder kon hij niet leven.

Als Stapfer hem dan ook vroeg, hoe hij, Pestalozzi, de nieuwe Helvetische republiek wenscht te dienen, klinkt het spontaan uit de ziel van den vijftigjarige: „Ik wil schoolmeester worden". De economische plannen treden van nu voortaan achter de paedagogische terug.

Hij begint ernstig over het werk der opvoeding na te denken. Met meer ernst dan Locke, Rousseau en Basedow, zoekt hij voor de opvoeding een psychologischen grondslag en een ethisch doel. En daarin sluit hij aan bij Rousseau. Niet alleen als econoom, ook als paedagoog wil hij tot de natuur terug, niet tot die der beesten, maar tot de in vrijheid en zelfverloochening geadelde natuur.

Leven in en met haar, in eenvoud, zal den kinderen vaderzin, ook bij het volk en den vorst, de vader van het volk, wekken. Daartoe ontspringt het geloof, dat de menschen tot kinderen Gods en daardoor gelukkig maakt. Zijn godsdienst is die van het humanisme en dan verder zuivere natuurgodsdienst. Eerst de kinderen maar latende opgroeien als heidenen, daarna ze vormend als Joden, zal men de beste Christenen van ze maken. Uit de liefde tot vader en moeder moet groeien en bloeien de liefde tot God. Rechtdraads staat hij tegenover Calvijn's schoone opvatting van het semen religionis en het Verbond der Genade.

* * *

Wie de kinderen wil vormen, moet zijn methode doen aansluiten bij de natuur, den aard en den ontwikkelingsgang van de kinderen.

Dat is de groote greep van Pestalozzi geweest en verklaart als tweede factor veel van zijn invloed. Comenius in de 17de eeuw richtte zijn methode objectief, naar den aard der leerstof. Francke in de 18de zag vooral op het hemelsch doel, en dat bepaalde zijn leermanier en leerstof. Rousseau zag het kind enkel individueel. Pestalozzi zag het kind ook sociaal. En nu is er veel op zijn methode aan te merken, maar al wat de 19de en 20ste eeuw in dezen brachten, is toch weinig meer geweest, dan een omwerking en verbetering van de uitwerking der groote gedachte, die Pestalozzi heeft gegeven. Geen woordenwijsheid wil hij aanbrengen, geen beroepsdressuur geven, maar door kennis der werkelijke dingen leiden tot waarheid en wijsheid. Bij intuïtie grípt hij de idee, dat het onderwijs niet

zinnelijk aanschouwelijk, maar intellectueel aanschouwelijk moet zijn. Hij wil niet den leerling de schooltasch met kennis vullen, maar zijn krachten doen ontplooien, opdat hij niet enkel iets hebbe, maar iets worde en zij, en de eenheid in de veelheid bewaard blijft.

En nu zijn de middelen: streepjes en lijnen en driehoeken, het houden van spreekoefeningen over een scheur in het behangsel, voor zoo'n hoog doel wel erg nietig. Ook laat het volle leven, de rijkdom der natuur, de geestelijke ontwikkeling zich niet grijpen in het driehoekig net van getal, vorm en spraak. Zielkundig onjuist is de gedachte, dat het kind van de wieg af voorwerp van opzettelijk onderwijs moet zijn, en de geest streng synthetisch door den opvoeder-onderwijzer moet worden opgebouwd. Didactisch en paedagogisch fout is de bewering, dat men om botanica te leeren niet met de leerlingen de natuur in moet gaan, omdat deze de leerstof niet in geleidelijke, synthetische volgorde aanbiedt, en dat daarom „het kalf in de school" moet worden gebracht.

Illusie was het, dat hij, Pestalozzi, een methode zou geven, waarbij het onderwijs aan de hand van het leerboek als mechanisch vanzelf zou verlopen, als maar op tijd de krakken van de machine werden omgedraaid, iets wat de eenvoudigste boerenvrouw zou kunnen. Kinderen zijn geen doode grondstof, die machinaal is te bewerken. En geen dood boek kan den levenden meester binden of vervangen.

Maar brokstukken van de methode waren toch maar goed. Het streven om ook het mechanische tot de geestelijke vorming en alle onderwijs tot de opvoeding te doen dienen is en blijft, ondanks de mislukking vaak, allerbelangrijkst.

Pestalozzi zag verkeerd en overschatte de beteekenis van de vaardigheid in het aanschouwen van meetkundige lijnen, figuren en lichamen voor het geheel der vorming.

Het nitputten van een leerstofeenheid, b.v. van al de mogelijke verbanden van twee lijnen, vooraleer men met een volgende figuur den driehoek kon beginnen was on-ja tegenkinderlijk. Maar de grondgedachte, nl. die van den geestischen leergang is goed. Want hij zocht methodes uit de menschelijke natuur afgeleid, doch kende nog niet het verschil tusschen den volwassen mensch en het kind. Pestalozzi dacht over de opvoeding na. En voor wat hij gevonden heeft, de idee, dat het versterken van de innerlijke kracht beter is dan het aanbrengen van geleerdheid, volstrekt niet nieuw op zichzelf, heeft hij staatslieden en vorsten gewonnen. Dat zegt veel! Maar tevens heeft hij de onderwijzers bij honderden er van doordrongen en er naar doen handelen. En dat zegt meer.

Op het terrein van Gods algemeene goedheid is hij een priester der barmhertigheid geweest, ter beschaming van zooveel, die op het gebied der bijzondere genade zoo weinig toonden te verstaan, dat de zuivere en onbevleete godsdienst voor God en den Vader deze is: wezen en wederom bezoeken in hun verdrukking, en zichzelf onbesmet bewaren van de wereld.

Voor het onderwijs en de opvoeding is hij geweest, de vader en moeder beide, die door zijn trouw aan het kind de duizenden tot nauwgezette arbeid in liefde tot het kind geprikkeld heeft.

STRIKWERDA.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Psalmen of Gezangen?

De vraag: Psalmen of gezangen? is niet geheel juist; volledig zou de vraag moeten luiden: eenige of alle psalmen en gezangen?

Gelijk bekend mag worden geacht, heeft Ds K. van Dijk, miss. dienaar voor de kerken van Friesland te Keboemen, de psalmen in het Javaansch op rijn gebracht.

Er waren voorzeker reeds berijmde psalmen, nl. 76, doch die waren reeds lang uitverkocht. Bovendien voldeed deze berijming niet, zoodat zij zoo goed als niet meer gebruikt werd. Men heeft toen 40 psalmen uitgekozen en afzonderlijk uitgegeven, waarvan de taal der berijming eenvoudiger was. Afgezien van het bezwaar, dat de berijming ook hiervan nog veel te wenschen overliet, waren ook de wijzen er niet bij afgedrukt.

Dus voor onze Javaansche Christenen waren er slechts 40 psalmen beschikbaar en ook deze psalmen waren nog niet eens volledig.

Op de vergaderingen van onze zendingarbeiders is meermalen over deze zaak gesproken. Algemeen werd gevoeld, dat het zoo niet blijven kon en mocht. Er moest een ander en beter, en zoo mogelijk compleet Psalmboek komen.

Ten slotte werd op een vergadering in Augustus 1925 de afspraak gemaakt, dat 6 personen ieder 25 psalmen voor zijn rekening zou nemen om te berijmen.

Nu schrijft Ds van Dijk in het blaadje „Uit Keboemen" van Febr. 1927, dat hij deze verdeling van arbeid niet toewijchen kon. Trouwens, niet een ieder heeft de gave om te dichten; en dan wordt voor het berijmen van psalmen zeer zeker nog wel een bijzondere gave vereischt! „Ieder voelt, dat is een werk, dat zich niet laat opdragen". Wij vermoeden echter, dat het ook geen bepaalde opdracht

geweest is, maar alleen een afspraak, om eens te beproeven of het ging.

Op het einde van 1925 ging echter Ds van Dijk met verlof naar Nederland. Hij had op zich genomen zijn krachten eens te wijden aan Psalm 101-125. Zijn helper Soesena heeft hem geholpen, en hij kreeg den indruk, dat deze wel den heelen bundel kon berijmen. Ds van Dijk kreeg reeds een paar schriften vol mee op de boot, om na te kijken.

Geheel tevreden was hij echter niet, en het was dan ook noodig, dat alles moest worden omgewerkt. Daarmee hield Ds van Dijk zich tijdens zijn verlof bezig.

In plaats van zijn 25 psalmen heeft hij dus alle 150 berijmd!

Wat nu?

Wel, het ligt voor de hand, dat hij zijn werk aan de broeders op Java had gegeven, zeggende: zie hier alle 150 psalmen; laat er uw koor overgaan, en vergelijk ze met de berijmingen door de andere broeders gegeven! De zijne hielden ze kunnen aanvaren en desnoods sommigen kunnen vervangen door de berijmingen, welke eenigen hunner hebben gemaakt; en dan was alles prachtig in orde geweest.

Dit deed Ds van Dijk echter niet. Dit meenen wij te moeten betreuren. Doch hij had reden, om aan te nemen, dat de broeders zijn werk in handen van een commissie zouden stellen, en dan wel in handen van een commissie uit de corporaties, die arbeiden op de verschillende terreinen op Java.

Dit nu vereischt nadere toelichting. Want de vraag kan opkomen, waarom onze miss. dienaren, die besloten zelf de berijming der psalmen te verrichten, het werk van een hunner zouden geven ter beoordeeling aan de broeders van andere zendingcorporaties.

Ds van Dijk heldert deze moeilijkheid op.

Immers, de zendingen op Java schijnen in een gemeenschappelijke vergadering te hebben besloten om tezamen een liederenboek voor de Javaansche Christenen uit te geven met psalmen en gezangen bijde.

En nu schrijft Ds van Dijk, dat de vergadering van onze eigen zendingarbeiders hem gevraagd had of hij bereid was sommige van zijn berijmde psalmen af te staan voor een nieuwe gedeeltelijke uitgave van de psalmen. Hij voorzag dus, dat zijn werk als geheel zou worden op zij geschoven en dat er sommige psalmen werden uitgehaald.

Was de vrees van Ds van Dijk gegrond? Het is moeilijk dit van hier uit te maken. Het betoog, dat hij echter over deze dingen houdt, staat wel sterk.

In de vergadering van de arbeiders van alle terreinen toch was een sterke strooming, welke de psalmen en gezangen door elkander wilden zetten, en dan aanduiden met nummers; daardoor werden psalmen en gezangen op één lijn gezet. Hiertegen hebben onze broeders zich krachtig verzet, en Ds van Dijk verwacht, dat dit nu wel niet zal geschieden; toch staat voor hem vast, dat niet alle psalmen zullen worden opgenomen in dat gemeenschappelijk liederenboek.

Op principiële gronden verzet Ds van Dijk zich nu tegen een gedeeltelijke opneming der psalmen. „Wij hebben in de psalmen een kostelijk geschenk van God, om daardoor uiting te geven aan wat in ons hart kan omgaan, als wij kinderen Gods zijn. Onovertroffen schoon zijn die psalmen, als weergave van den zielestrijd en de zielemart, maar ook van de zielevreugde en vrede van Gods volk. En niet alleen sommige psalmen zijn schoon, ook als geheel, als liederenboek voor de gemeente des Heeren is het schoon. Het is niet zoo, dat men het opknapt, door er een bloemlezing uit saam te stellen, en wat er dan overblijft ongebruikt te laten liggen, maar men beschadigt het door er iets uit weg te laten. In het schoon geheel komt de schoonheid der deelen des te beter tot zijn recht."

Uit dit betoog blijkt, dat Ds van Dijk afkeurt een gemeenschappelijk liederenbundel, waarin ja de psalmen naast elkander staan, doch slechts ten deele zijn opgenomen. Hij heeft er echter geen bezwaar tegen zulk een bundel gemeenschappelijk uit te geven, indien alle psalmen er in komen. Daar sommige van de broeders uit de andere corporaties beslist tegen sommige van de psalmen zijn (wij vermoeden b.v. de dusgenaamde „vloek" psalmen) zal dit, naar Ds van Dijk's meening, niet gebeuren.

Wij verstaan dus zeer goed, dat hij niet voldoen kon aan het verzoek, om sommige van de door hem berijmde psalmen voor zulk een liederenboek af te staan!

Toch meenen wij, dat hij gerust zijn arbeid ter beoordeeling aan onze Gereformeerde broeders had kunnen overgeven, desnoods met de conditie, dat ze alleen mochten gebruikt worden voor een volledige uitgave van berijmde psalmen. Hadden de broeders deze voorwaarde afgeslagen, dan had Ds van Dijk zelfstandig kunnen handelen.

Door dadelijk zelfstandig te handelen heeft hij o.i. de broeders ietwat afgestooten. In ieder geval, op zijn verzoek om moreelen steun voor zijn zelfstandige uitgave der nieuwe, door hem alleen gemaakte berijming, werd door onze miss. dienaren afwijzend beschikt. Met dezen zedelijken steun bedoelde hij het aanbevelen en invoeren van zijn